

ZAKON O ZAPOŠLJAVANJU STRANACA

Sl. novine FBiH br. 111/2012

I. OSNOVNE ODREDBE

Član 1

(1) Ovim zakonom uređuju se uvjeti, način i postupak zapošljavanja stranih državljana i osoba bez državljanstva u Federaciji Bosne i Hercegovine, izuzeci od izdavanja radne dozvole, prestanak važenja radne dozvole, vođenje evidencija o izdatim radnim dozvolama i druga pitanja od značaja za zapošljavanje stranaca.

(2) Strancem u smislu stava (1) ovog člana smatra se svaka osoba koja nema državljanstvo Bosne i Hercegovine, ili osoba bez državljanstva.

Član 2

Zaposlenjem, u smislu ovog zakona, smatra se zasnivanje radnog odnosa na određeno vrijeme na osnovu ugovora o radu, kao i radno angažiranje na osnovu ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

Član 3

(1) Poslodavcem u smislu ovog zakona smatra se pravno ili fizičko lice koje obavlja privrednu ili drugu djelatnost i zapošljava strance na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

(2) Obrtnik i osoba koja obavlja srodnu djelatnost u smislu Zakona o obrtu i srodnim djelatnostima ("Službene novine Federacije BiH", br. 35/09 i 42/11) jeste fizičko lice koje obavlja djelatnost u svoje ime i za svoj račun, a pritom se može koristiti i radom drugih osoba sa kojima je u obavezi zaključiti ugovor o radu u skladu sa Zakonom o radu i kolektivnim ugovorom.

Član 4

Stranci na osnovu ovog zakona ne mogu biti stavljeni u nepovoljniji položaj na osnovu: spola, spolnog opredjeljenja, bračnog stanja, porodičnih obaveza, starosti, trudnoće, jezika, vjere, političkog i drugog mišljenja, nacionalne pripadnosti, socijalnog porijekla, imovnog stanja, rođenja, rase, boje kože ili neke druge osobne karakteristike.

Član 5

Izrazi koji se koriste u ovom zakonu a imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

Član 6

Stranci zaposleni kod domaćih pravnih i fizičkih lica imaju ista prava, obaveze i odgovornosti kao i zaposleni državljanima Federacije u skladu sa propisima o radu i zapošljavanju, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu, ako međunarodnim sporazumima nije drugačije određeno.

II. UVJETI ZA ZAPOŠLJAVANJE

1. Radna dozvola

Član 7

(1) Pored općih uvjeta utvrđenih zakonom, kolektivnim ugovorom i pravilnikom o radu stranac mora posjedovati i radnu dozvolu za zaključivanje ugovora u skladu sa članom 2. ovog zakona.

(2) Radnu dozvolu za zaključivanje ugovora o radu i ugovora o privremenim i povremenim poslovima sa strancem na zahtjev poslodavca koji ga zapošljava izdaje kantonalna služba za zapošljavanje prema sjedištu poslodavca (u daljnjem tekstu: kantonalna služba), uz odobrenje Federalnog zavoda za zapošljavanje.

(3) Kantonalna služba koja je izdala radnu dozvolu dužna je odmah jedan primjerak radne dozvole dostaviti nadležnoj službi za poslove sa strancima Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine.

Član 8

(1) Radna dozvola je osnov za zaključivanje ugovora o radu ili ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova.

(2) U skladu sa utvrđenom kvotom radnih dozvola u Federaciji, a na osnovu zahtjeva poslodavca, radnu dozvolu za zaključivanje ugovora o radu ili ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova u formi rješenja izdaje nadležna kantonalna služba.

(3) Radne dozvole utvrđene godišnjom kvotom izdaju se prvo za produženje već izdatih radnih dozvola, a zatim za novo zapošljavanje.

(4) Zahtjev za produženje radne dozvole poslodavac je dužan podnijeti u roku od 30 dana prije isteka njenog važenja.

(5) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu rada i socijalne politike (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo) u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(6) Federalno ministarstvo dužno je donijeti rješenje po žalbi u roku od 15 dana od dana podnošenja žalbe.

(7) Rješenje Federalnog ministarstva je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

Član 9

(1) Uz zahtjev za izdavanje radne dozvole poslodavac je dužan priložiti:

- izvod iz relevantnog registra nadležnog suda ili rješenje o registraciji za obavljanje djelatnosti izdato od nadležnog organa u skladu sa Zakonom o obrtu i srodnim djelatnostima;
- podatke o strancu kojeg namjerava zaposliti u smislu člana 2. ovog zakona a naročito: ime i prezime, imena i prezimena roditelja, datum rođenja, spol, mjesto prebivališta i adresu stanovanja u zemlji porijekla, broj, datum i mjesto izdavanja važeće putne isprave;
- podatke o radnom mjestu ili vrsti posla, te uvjetima rada;
- dokaz banke kod koje poslodavac ima račun o solventnosti;
- dokaz o izmirenim poreskim obavezama i uplaćenim doprinosima za sve zaposlene uključujući i stranca u slučaju produženja radne dozvole;
- obrazloženje o opravdanosti zapošljavanja stranca, vrstu stručne spreme i stručnih znanja i kvalifikacija koje se traže za obavljanje tog posla i
- ovjeren prijevod diplome o stručnoj spremi na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Federaciji.

(2) Ukoliko stranac koji namjerava registrovati obrt podnosi zahtjev za izdavanje radne dozvole uz zahtjev je dužan priložiti:

- rješenje o odobravanju obavljanja obrta stranom državljaninu;
- ovjeren prijevod putne isprave ili drugog identifikacionog dokumenta;
- ovjeren prijevod diplome o stručnoj spremi na jednom od jezika u službenoj upotrebi u Federaciji.

Član 10

(1) Ugovor o radu ili ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova sa strancem poslodavac ne može zaključiti prije nego što je strancu odobren privremeni boravak u skladu sa zakonom.

(2) Stranac ne može početi raditi u Federaciji na osnovu radne dozvole prije nego što mu je odobren privremeni boravak.

III. NAČIN I POSTUPAK ZAPOŠLJAVANJA

Član 11

(1) Kantonalna služba ne može izdati radnu dozvolu strancu ukoliko se na evidenciji nezaposlenih prema sjedištu poslodavca nalazi nezaposlena osoba koja ispunjava uvjete u skladu sa zahtjevom za izdavanje radne dozvole, osim u slučaju kada nezaposlena osoba odbije zaposlenje.

(2) Izuzetno, strancu koji želi zasnovati radni odnos a na teritoriji Federacije je osnivač ili suosnivač privrednog društva, Član uprave, Član nadzornog odbora ili ključno osoblje utvrđeno aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji poslova društva u većinskom vlasništvu stranog pravnog ili fizičkog lica kao i strancu registrovanom za obavljanje obrta, kantonalna služba izdat će radnu dozvolu, bez obzira na to da li se na evidenciji nezaposlenih nalaze osobe koje ispunjavaju uvjete navedene u zahtjevu za izdavanje radne dozvole.

(3) U slučaju kada zahtjev za izdavanje radne dozvole podnosi stranac iz stava (2) ovog člana postupak izdavanja radne dozvole okončat će se najkasnije u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(4) Stranci koji obavljaju volonterski rad u humanitarnim organizacijama, udruženjima građana ili fondacijama oslobođeni su obaveze pribavljanja radne dozvole.

Član 12

(1) Na osnovu radne dozvole stranac može raditi samo na onom radnom mjestu ili na onoj vrsti poslova za čije je obavljanje radna dozvola izdata, te na osnovu koje je strancu odobren privremeni boravak.

(2) Radna dozvola izdata na zahtjev jednog poslodavca ne može se prenositi na drugog poslodavca, niti se može koristiti duže od vremena za koje je radna dozvola izdata.

Član 13

- (1) Radna dozvola izdaje se na period koji je tri mjeseca kraći od vremena važenja putne isprave.
- (2) Radna dozvola ne može se izdati sa rokom važenja dužim od jedne godine.

IV. KVOTA RADNIH DOZVOLA

Član 14

- (1) Na osnovu potrebe za zapošljavanjem stranca u Federaciji Federalni zavod za zapošljavanje putem Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine podnosi Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine podatke o broju potrebnih radnih dozvola za strance prema stepenu i vrsti obrazovanja, odnosno kvalifikaciji i stručnosti.
- (2) Prednost pri izdavanju radnih dozvola imaju stranci koji već imaju odobren privremeni boravak u Bosni i Hercegovini na osnovu spajanja porodice sa strancem sa odobrenim privremenim boravkom.

Član 15

- (1) Radna dozvola može se izdati nezavisno od utvrđene godišnje kvote radnih dozvola u sljedećim slučajevima:
 - a) strancu koji ima obrazovanje koje odgovara visokom obrazovanju, završenom postdiplomskom ili doktorskom studiju u Federaciji,
 - b) strancu čiji se rad u Federaciji zasniva na međunarodnom sporazumu,
 - c) strancu koji obavlja ključne poslove u poslovnom subjektu a koji nije izuzet od potrebe posjedovanja radne dozvole na osnovu međunarodnog sporazuma,
 - d) učiteljima ili nastavnicima koji izvode ili pomažu u nastavi u obrazovnim ustanovama zbog svog specifičnog znanja,
 - e) profesionalnim sportistima ili sportskim radnicima koji na osnovu valjano zaključenog ugovora rade u Federaciji,
 - f) strancu koji je u bračnoj ili vanbračnoj zajednici sa strancem sa odobrenim stalnim boravkom u Bosni i Hercegovini ili je dijete stranca sa odobrenim stalnim boravkom u Bosni i Hercegovini.
- (2) U slučaju iz stava (1) tačka a) ovog člana u postupku donošenja odobrenja službena osoba Federalnog zavoda za zapošljavanje vrši provjeru da li na evidencijama nezaposlenih u Federaciji ima osoba koje ispunjavaju uvjete koje zahtijeva poslodavac za zaključenje ugovora o radu ili ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova sa strancem.
- (3) Odobrenje za izdavanje radne dozvole u slučaju iz stava (2) ovog člana izdat će se samo ukoliko nezaposlene osobe sa evidencije kantonalnih službi, van mjesta sjedišta poslodavca, ne prihvate ponuđeno zaposlenje.

1. Izuzeci od izdavanja radne dozvole

Član 16

- (1) Radnu dozvolu za rad u Federaciji ne moraju imati sljedeće kategorije stranaca:
 - a) ključne osobe imenovane na pozicije članova nadzornog odbora pravnog lica sa sjedištem u Federaciji osnovanog kao privredno društvo u većinskom vlasništvu stranog pravnog, odnosno fizičkog lica ako imenovanje nema karakter radnog odnosa, niti rad na tim pozicijama traje duže od ukupno tri mjeseca godišnje;
 - b) osnivači privrednog društva sa sjedištem u Federaciji koji u tom privrednom društvu obavljaju određene poslove ako takav rad nema karakter radnog odnosa, niti traje duže od ukupno tri mjeseca godišnje;
 - c) univerzitetski profesori koje visokoškolske ustanove u Federaciji angažiraju za predavače, naučnici na naučnom ili stručnom usavršavanju, naučnici koji su predstavnici međunarodnih organizacija, te naučnici koji učestvuju u provođenju naučnoistraživačkih projekata važnih za Federaciju;
 - d) stručnjaci, nastavnici i predavači stranih kulturnih i obrazovnih institucija koji u Federaciji obavljaju stručni posao u okviru programa kulturne i obrazovne saradnje;
 - e) civilni i vojni službenici vlada drugih država koji u Federaciju dolaze raditi na osnovu ugovora o saradnji sa organima Bosne i Hercegovine;
 - f) članovi naučnih međunarodnih misija koji vrše istraživanja u Federaciji, a koje je odobrilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine;
 - g) predstavnici vjerskih zajednica registrovanih u Federaciji dok obavljaju posao koji je isključivo u vezi sa vjerskom službom;
 - h) strani dopisnici akreditirani u Federaciji ili izvještači stranih medijskih kuća;
 - i) umjetnici i tehničko osoblje, odnosno autori i izvođači operskih, baletnih, dramskih i drugih pozorišnih priredbi ili koncertnih, likovnih i drugih kulturnih priredbi ili autori i izvođači u oblasti muzičke, muzičko-scenske, plesne i baletne umjetnosti, kao i prateće izvještačko, organizaciono i tehničko osoblje koje učestvuje u kulturnim radionicama, susretima i kolonijama ako zbog toga u Bosni i Hercegovini ne borave duže od 30 dana neprekidno, niti duže od ukupno tri mjeseca godišnje sa prekidima;

- j) stranci koji na osnovu ugovora sa Vijećem ministara Bosne i Hercegovine, Ministarstvom odbrane Bosne i Hercegovine, Ministarstvom pravde Bosne i Hercegovine ili Ministarstvom sigurnosti Bosne i Hercegovine obavljaju poslove za potrebe odbrane, pravnog sistema ili sigurnosti države ili se stručno usavršavaju u tim oblastima;
 - k) stranci koji u Federaciju dolaze radi učešća na sportskim i šahovskim priredbama;
 - l) stručnjaci u oblasti zaštite kulturne baštine, bibliotekarstva i arhivističke djelatnosti ako zbog toga u Bosni i Hercegovini ne borave duže od 30 dana neprekidno, ni duže od ukupno tri mjeseca godišnje sa prekidima;
 - m) stranci koje je uputio strani poslodavac a koji omogućavaju stručno usavršavanje i obuku osobama zaposlenim kod fizičkih i pravnih lica sa sjedištem u Federaciji u trajanju od ukupno tri mjeseca godišnje;
 - n) stranci kojima je odobren privremeni boravak radi stručnog usavršavanja ili obuke, ako njihovo stručno usavršavanje ne traje duže od ukupno tri mjeseca godišnje;
 - o) stranci koji obavljaju poslove u vezi sa isporukom, montažom i servisom mašina ili opreme ako njihov rad ne traje duže od 30 dana neprekidno, niti duže od ukupno tri mjeseca godišnje sa prekidima;
 - p) stranci koji učestvuju na organiziranim naučnim, stručnim skupovima i seminarima;
 - r) stranci koji učestvuju na sajamskim ili izložbenim priredbama na kojima izlaže njihov poslodavac;
 - s) stranci zaposleni u cirkusima ili zabavnim parkovima, ako u Bosni i Hercegovini ne borave duže od tri mjeseca godišnje;
 - t) stranac sa kojim je državljanin Bosne i Hercegovine u braku ili vanbračnoj zajednici, ili je dijete državljanina Bosne i Hercegovine, ako ima odobren boravak u Bosni i Hercegovini;
 - u) stranci koji u Federaciji imaju status redovnog učenika ili studenta kada obavljaju poslove privremenog karaktera u skladu sa propisima koji reguliraju takvo obavljanje poslova;
 - v) stranci kojima je u Bosni i Hercegovini odobrena međunarodna zaštita ili privremena zaštita i stranci sa odobrenim stalnim boravkom u Bosni i Hercegovini.
- (2) Kategorije stranaca iz stava (1) tač. i), l), m), o), r) i s) ovog člana smiju boraviti u Bosni i Hercegovini u svrhu rada samo ako imaju zaključen valjan ugovor sa fizičkim ili pravnim licem koje je u Federaciji registrovano za obavljanje tih djelatnosti.

Član 17

Stranci sa odobrenim stalnim boravkom u Bosni i Hercegovini, stranci sa odobrenom međunarodnom zaštitom i stranci sa odobrenom privremenom zaštitom imaju pravo na radu Federaciji kao i državljani Bosne i Hercegovine.

2. Prestanak važenja radne dozvole

Član 18

(1) Radna dozvola prestaje važiti:

- a) istekom roka na koji je izdata i, u svakom slučaju, istekom godine dana od dana izdavanja;
- b) neodobravanjem, prestankom ili otkazom privremenog boravka u Bosni i Hercegovini;
- c) prestankom i otkazom ugovora o radu ili ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova, kao i prestankom obavljanja obrta;
- d) stavljanjem van snage radne dozvole.

(2) U slučajevima iz stava (1) tač. b), c) i d) ovog člana radna dozvola prestaje važiti sa danom konačnosti rješenja o prestanku važenja radne dozvole.

(3) O slučaju iz stava (1) tačka b) ovog člana služba za poslove sa strancima će najkasnije tokom istog radnog dana u kojem je donesena odluka obavijestiti kantonalnu službu o neodobravanju, prestanku ili otkazu privremenog boravka.

(4) O slučaju iz stava (1) tač. a), c) i d) ovog člana kantonalna služba će najkasnije tokom istog radnog dana obavijestiti službu za poslove sa strancima o isteku roka važenja radne dozvole, prestanku i otkazu ugovora o radu ili ugovora o obavljanju privremenih i povremenih poslova i stavljanju van snage radne dozvole.

Član 19

(1) Protiv rješenja o prestanku važenja radne dozvole poslodavac ili stranac mogu izjaviti žalbu Federalnom ministarstvu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(2) O žalbi iz stava (1) ovog člana Federalno ministarstvo odlučuje u roku od 15 dana od njenog podnošenja konačnim rješenjem protiv kojeg se ne može pokrenuti upravni spor.

Član 20

(1) Strancu koji je pravomoćno osuđen za krivično djelo za koje mu je izrečena kazna zatvora ili prekršajna sankcija, zaštitna mjera zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti, nadležna kantonalna služba će rješenjem

staviti van snage važeću radnu dozvolu i u roku od tri dana dostaviti je poslodavcu kod kojeg je stranac zaposlen i Upravi za inspekcijske poslove Federacije Bosne i Hercegovine.

(2) Protiv rješenja kantonalne službe o stavljanju van snage radne dozvole može se izjaviti žalba Federalnom ministarstvu u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Federalno ministarstvo dužno je u roku od 15 dana donijeti odluku o žalbi. Rješenje Federalnog ministarstva je konačno i protiv njega se ne može pokrenuti upravni spor.

(3) Presudu ili rješenje iz stava (1) ovog člana nadležni sud dužan je dostaviti nadležnoj kantonalnoj službi.

(4) Osobi iz stava (1) ovog člana ne može se izdati nova radna dozvola prije isteka godinu dana od dana oduzimanja radne dozvole.

Član 21

(1) O izdatim radnim dozvolama kantonalne službe vode evidenciju u skladu sa Pravilnikom o evidencijama u oblasti zapošljavanja ("Službene novine Federacije BiH", broj 24/06).

(2) Federalni zavod za zapošljavanje vodi statističke evidencije o izdatim radnim dozvolama koje moraju biti javne i transparentne.

(3) Podaci o zaposlenim strancima u Federaciji moraju se razvrstavati prema spolnoj strukturi u skladu sa propisima o ravnopravnosti spolova.

3. Stranci na koje se ne primjenjuje ovaj zakon

Član 22

Odredbе ovog zakona ne primjenjuju se na stranca koji:

a) je Član diplomatske misije, odnosno konzularnog ureda strane države ili Član misije koja ima diplomatski status i kojem je izdata posebna iskaznica;

b) na osnovu međunarodnog ugovora ima privilegije i imunitete;

c) u Federaciji obavlja poslove na osnovu međunarodnog sporazuma o stručno-tehničkoj pomoći koji Bosna i Hercegovina zaključi sa drugom državom, međunarodnom organizacijom ili Europskom Unijom, ili provodi projekt u skladu sa takvim međunarodnim sporazumom;

d) je direktor privrednog društva u većinskom vlasništvu stranog pravnog ili fizičkog lica;

e) je zaposlenik poslodavca sa sjedištem u drugoj državi sa kojom Bosna i Hercegovina ima zaključen ugovor o socijalnom osiguranju, a upućen je u Federaciju da za njega obavi poslove za period određen tim ugovorom.

4. Nadzor nad primjenom Zakona

Član 23

(1) Upravni nadzor nad primjenom ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa vrši Federalno ministarstvo.

(2) Nadzor nad primjenom ovog zakona i na osnovu njega donesenih propisa vrši federalni, odnosno kantonalni inspektor rada.

(3) Nadzor iz stava (2) ovog člana u privrednom društvu ili ustanovi od interesa za Federaciju vrši federalni inspektor rada, ako drugim zakonom nije drugačije određeno.

V. KAZNE NE ODREDBE

Član 24

(1) Novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjen za prekršaj poslodavac - pravno lice ako:

a) zaposli stranca bez radne dozvole,

b) sa strancem ne zaključi ugovor o radu ili ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova u skladu sa članom 2. ovog zakona,

c) stranca rasporedi na poslove koji nisu u skladu sa radnom dozvolom i ugovorom o radu ili ugovorom o obavljanju privremenih i povremenih poslova suprotno članu 12. stav (1) ovog zakona;

d) radnu dozvolu izdatu strancu prenese na drugog poslodavca suprotno članu 12. stav (2) ovog zakona i

e) strancu produži rad nakon prestanka važenja radne dozvole suprotno članu 13. stav (2) ovog zakona.

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana bit će kažnjen poslodavac - fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.

(3) Poslodavcu koji je pravno lice kao i poslodavcu koji je fizičko lice koji ponovi prekršaj iz stava (1) ovog člana nadležna inspekcija rada može izreći mjeru zabrane obavljanja djelatnosti u trajanju do šest mjeseci.

(4) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana bit će kažnjena odgovorna osoba kod poslodavca koji je pravno lice novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM do 3.000,00 KM.

VI PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 25

(1) Zahtjevi za izdavanje radne dozvole zaprimljeni prije stupanja na snagu ovog zakona okončat će se prema odredbama ovog zakona.

(2) Postupci za izdavanje radnih dozvola započeti prije stupanja na snagu ovog zakona, koji nisu okončani, okončat će se prema odredbama ovog zakona.

Član 26

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o zapošljavanju stranaca ("Službene novine Federacije BiH", broj 8/99).

Član 27

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".